

Muziektheater Hollands Diep
presenteert

MARIA
keizerin van Dordt
Stadsopera voor en door de stad

inhoud

Welkom

Synopsis

Medewerkenden

Partners

Biografieën

Libretto

Producent

Colofon

Vanuit pagina terug naar inhoud via [i](#)

Welkom!

Je hebt de weg naar het online-programma-boek van de stadsopera MARIA keizerin van Dordt gevonden! Hier lees je alles over de achtergrond van dit unieke project en over wie er allemaal meedoen. We zijn ontzettend trots dat we er staan, ondanks de Covid-19 stormen! Met een grote groep Dordtenaren hebben we heel hard gewerkt: er werd een verhaal geschreven, muziek gezocht, en van overal en nergens stroomden mensen toe om mee te doen. Zo ontstond een community bestaande uit instrumentalisten, vocalisten, dansers, acteurs en figuranten. Bij elkaar meer dan honderd enthousiaste mensen op het toneel en dan nog heel veel vrijwilligers achter de schermen om alles mogelijk te maken. Iedereen heeft zóveel gegeven om de stadsopera tot een succes te maken!

Het begon allemaal met het initiatief van Big Rivers. Daar werd bedacht om de viering van Dordrecht 800 jaar stad met een stadsopera als klap op de vuurpijl af te sluiten. Aan Muziektheater Hollands Diep de mooie taak om dit

initiatief van droom naar daad te tillen. Zonder de steun van de gemeente Dordrecht, de fondsen, de donateurs en onze partnerorganisaties was het nooit gelukt. We zijn enorm dankbaar voor alle inzet en het enthousiasme wat onze kant op stroomde. Samen hebben we een opera gemaakt als cadeau voor Dordrecht. Namens alle medewerkers en betrokkenen voor én achter de schermen mag ik je een mooie voorstelling toewensen!

David Prins

Artistiek leider Muziektheater Hollands Diep

Synopsis

De Dordtse community is bijeen op het Grotekerksplein om 800 jaar stad te vieren. Een postbode van outer space verschijnt met brieven van Maria van Brabant aan Dordt. Tijdens de voorstelling worden fragmenten voorgelezen waarop in korte scènes het leven van Maria van Brabant door de verzamelde Dordtenaren tot leven wordt gebracht.

Er is oorlog in Europa. Otto voert de Noorderlingen aan in hun strijd tegen de Zuiderlingen die onder leiding staan van Federico. Verdwaalde oorlogsweesjes zoeken hun ouders. Maria is pion op het schaakbord van haar vader, die haar als bruid aan beide aanvoerders aanbiedt. Ze vlucht in dromen en fantaseert zich een droomprins... Haar droom wordt ruw verstoord als haar vader haar uithuwelijkt aan Otto, de aanvoerder van de Noorderlingen. Maria trouwt en wordt keizerin van het Heilige Roomse Rijk. Maar de Paus pakt de keizerskroon van Otto af en ze vluchten. Als Otto sterft keert Maria met hangende pootjes terug naar haar vader in Brabant, die een nieuw huwelijk voor haar

regelt: dit keer met de veel oudere Hollandse graaf Willem I. Maria trouwt met Willem en krijgt als huwelijkscadeau de stad Dordrecht van hem. Als ook haar 2e man sterft, weet ze het niet meer. Ze dwaalt rond en wil sterven. Dan hallucineert ze: ze ziet de heilige maagd Maria omringd door de oorlogsweesjes en dan weet ze wat haar te doen staat. Voor het eerst neemt ze haar leven in eigen hand. Met haar inkomsten uit Dordrecht bouwt ze een huis en noemt het Het huis van de keizerin. Daar zal ze de rest van haar leven kinderen bescherming bieden en opleiden tot onafhankelijke vrije individuen die – eerder dan zij – hun leven naar eigen inzicht kunnen vormgeven. Maria dankt de verzamelde Dordtenaren, dat zij dit ooit – 800 jaar geleden – mogelijk maakten.

De voorstelling is de 3e versie van het project. Medewerkers aan eerdere (vanwege Covid-19 niet gespeelde) versies herken je aan de jaartallen achter hun naam.

Medewerkers

Libretto David Prins

Peter Marijnissen ('20)

Manon van Noort ('20)

Marco Rochette ('21)

Muziek: Lajos Bárdos, Leonard Bernstein, Danny Elfman, Wolfram von Eschenbach, Gabriel Fauré, Jules Massenet, Felix Mendelssohn, Freddy Mercury, Wolfgang Amadeus Mozart, Dmitri Sjostakovitsj, Stephen Sondheim, Richard Wagner, John Williams

Team

Dirigent Ruud van Eeten

Koordinator Caecilia Boschman

Kinderkoordinator Ingrid van Herk

Regisseur David Prins

Co-regisseur Marco Rochette ('20- '21)

Assistentregisseur Jeroen Manders

Choreograaf Jan Stroeve, Grace van Gilst

Scenograaf Arnold Schalks

Boy Bastiaans ('20)

Lichtontwerp Roland van Meel

Geluidsontwerp Marc Hoogendam

<i>Grafisch ontwerp</i>	Walter Smaalders
<i>Voorstellingsleiding</i>	Janneke Lindner
<i>Initiatief stadsopera</i>	Bas de Zwart (Big Rivers)
<i>Concept</i>	David Prins (Muziek- theater Hollands Diep)
<i>Producent</i>	Muziektheater Hollands Diep
<i>Zakelijke leiding</i>	Conny van Wijngaard- de Vugt
<i>Productieleiding</i>	Arlet Langewender Evelien Holster ('20) Lynn van den Berg ('21-'22)
<i>Productieassistentie</i>	Tessa van Verk Mylène Meerman ('20)
<i>Productie orkest</i>	Christiaan van der Spek
<i>Techniek orkest</i>	Eelco Jehee
<i>Arrangeur</i>	Twan Maintz
<i>Productie koren</i>	Tessa van Verk
<i>Productie dans</i>	Nathalie van Driel
<i>Relatiebeheer</i>	Jan Willem Rodenburg ('20) Ida de Vree
<i>Technische productie</i>	Mario van Aalst
<i>Publiciteit</i>	Tessa van Verk
<i>Stagebegeleiding</i>	Bob Aardewerk

<i>Repetitor</i>	Caecilia Boschman Jan Willem Passchier
<i>Uitvoering decor</i>	Boy Bastiaans
<i>Uitvoering kostuums</i>	Pieter Kooiman
<i>Uitvoering rekwisieten</i>	Pieter Kooiman, Arnold Schalks
Fotografie	Rob van Herwaarden, Bernetta Harting

Cast

<i>Sopraan</i>	Esther Kouwenhoven
<i>Alt-Mezzosopraan</i>	Jessica Stam-Stakenburg
<i>Tenor</i>	Pablo Gregorian
<i>Bas-Bariton</i>	Jaap Sletterink
<i>Steltloper</i>	Sandy Wagner
<i>Brieflezers</i>	Andrea van 't Hoenderdaal Simone Beunke Tessa van Nieuwpoort Kim van der Riet Wen Bol Willem Eekhof Ida de Vree Jeffrey Kwakernaat Jennie Overbosch
<i>Figuranten</i>	Caroline de Koning

Ellen Schaap

Marjan Oosting

Jannie Harlaar

Projectkoor sopraan An van Ackerbroek

Dini Augustinus

Rachel Baan

Simone Beunke

Peep Besnard

José Elbers

Andrea van 't Hoenderdaal

Joke Alice van der Horst

Angelique Karten-Ouwersloot

Marjo de Keijzer

Anja Keizer

Joke Rijkelijkhuizen

Charlotte Ritter

Annemarie Rosenbrand

Corien Schalk

Myrna Seepers-Tegel

Annemarie Strijbosch

Projectkoor alt

Tea Basch

Betty Bellaart

Jenny van Boxtel

Cora van Dongen

Hylkje Eppinga

An de Groot
Cocky Hoeder
Marga Nieuwenhuijsen
Jennie Overbosch
Sandra Posthuma
Maria Vos
Ida de Vree

Projectkoor tenor Ad van Dommelen
Klaas van der Heide
Riet Hootsen
Daniël Lorjé
Mienke Roorda

Projectkoor bas Ruud Minderaa
Piet Mol
Ton Schneiders
Jan van den Tempel
Bas Verhey
Dick Visser

Kinderkoor Adélie, Amélie, Anne,
Bronwen, Fleur, Hanna,
Hidde, Iris, Kíthana, Liva,
Luca, Rafaël, Raya,
Sahíyena, Sarah, Serra,
Tamara, Thijs, Viola

Dansers Jesse, Julia, Leine, Lenne,
Manu, Milika, Nola, Sanne

Motorrijders

Glen Bohnen
Cor van Diem
André van den Enden
Roel Lubbers
René van de Merwe
Jaap Schol
Jack van de Steenoven
Dick van Wijngaard

Violisten

Maartje Rosmulder
Laura Groen-In 't Woud
Thera Berger
Saskia te Loo
Saskia Bogeman
Sander Aaldring
Jarno Pons
Jorien Eleveld
Ellen Verspuy
Sterre van Tour
Kitty van Dijk
Arjan van Dijk
Petra van Raamsdonk

Altviolisten

Wim Struiksma
Evelien van Geffen
Katrien van Gool
Vincie Faas

<i>Cellisten</i>	Carlijn van Dam
	Christiaan van der Spek
	Minke Versluijs
	Rhea Hartong
	Karina Carrillo
	Karola Seis
<i>Contrabassisten</i>	Debbie Nieukoop
	Chris Lubberhuizen
<i>Fluitisten</i>	Jan-Willem Lubberhuizen
	Marjon Holster
	Marjolein Kleiberg
	Stephanie Groeneveldt (piccolo)
	Anita den Boer
<i>Hoboïsten</i>	Renate Mainz
	Myrthe
	Gert Hagoort
<i>Klarinettisten</i>	Eva de Waard
	Margret
	Marlie Bosman (basklarinet)
	Rosanne Muizer
<i>Saxofonisten</i>	Carla Jager
	Astrid
	Robert Dingemanse
<i>Trombonisten</i>	Eelco Jhee

Robert van Stiphout

Arian van Noort

Lean Besseling

Allet Mudde

Olga Warffemius

Jan-Willem den Boer

Jacqueline van Noort

Rick Bakker

Mara Mainz

Ewout Theil

Johan Sies

Wendy Rijken

Tubaïst

Trompettisten

Hoornisten

Slagwerkers

Harpist

Onze partners

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

RTV Dordrecht

**CROSSED
MINDS**

MC Contact

**!sam
shine**

timbres divers
GROOT FILM- EN MUSICAL ORKEST

**800
JAAR
STAD**

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

|
KOORSCHOOL
DORDRECHT
|

DORDRECHT

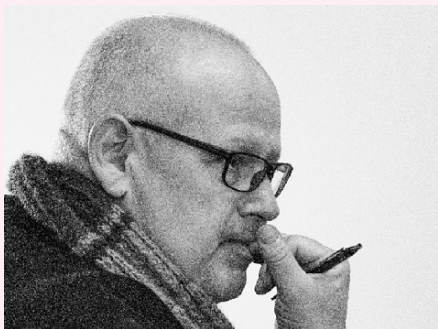
i

Biografieën

Componist en Dirigent Ruud van Eeten

is vast verbonden aan Timbres Divers en dirigeerde daarnaast orkesten in Nederland, België, Duitsland en Italië. Ruud won de Bernard Haitink Beurs en de Prins Bernard Cultuurprijs. Ruud voelt zich ook als bestuurder, coach, programmeur en cultureel strateeg als een vis in het water.

David Prins is regisseur,

schrijver, vormgever en organisator van opera en muziektheater. De afgelopen dertig jaar was zijn werk op alle grotere Nederlandse podia te zien en daarbuiten realiseerde hij producties in Duitsland, België, Frankrijk, Oostenrijk, Israël en de Russische Federatie. David doceerde aan de conservatoria van Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Utrecht, Maastricht, aan de Dutch National Opera Academy en aan de Toneelacademie Maastricht. Hij is verbonden aan de conservatoria van Rotterdam en Dan Haag en is artistiek leider van Muziektheater Hollands Diep in Dordrecht.

Caecilia Boschman

speelt, dirigeert en doceert in Nederland en Frankrijk. Ze behaalde haar diploma doceren en uitvoeren aan het Rotterdams Conservatorium en studeerde koordirectie aan de HKU Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Daarnaast begeleidde ze masterclasses op het Belcanto Festival Dordrecht en op het Internationaal Vocalisten Concours IVC 's-Hertogenbosch. Caecilia dirigeert het Orpheus Ensemble en werkt al meer dan 20 jaar samen met Muziektheater Hollands Diep.

Scenograaf Arnold Schalks

maakte talloze ontwerpen voor Bühne de Bovenlucht en de Vrije Schuur. Daarnaast realiseerde hij – veelal in samenwerking met regisseur David Prins – visuele concepten voor opera en muziektheater in Nederland en Oostenrijk.

Choreograaf Jan Stroeve

vertelt graag verhalen, maar laat zich daarin niet beperken tot een enkele kunstvorm. Naast choreograaf werkt hij graag als regisseur, schrijver, acteur schilder en docent. Jan Stroeve werkte eerder bij Muziektheater Hollands Diep als choreograaf mee aan producties, zoals Lijfmotetten van Bach, Opera: Lege Wieg/ Bos Besik en De Tranen van Bach.

Sopraan Esther Kouwenhoven

studeerde in 2018 cum laude af aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel. Eerder behaalde ze in 2012 haar bachelor Muziekwetenschap aan de Universiteit van Utrecht. Esther won de Sweet Sorrow Award in Utrecht en ontving de Ingeborg Köberle prijs in Brussel en was finalist in gerenommeerde concoursen.

De Dordtse alt-mezzosopraan Jessica Stakenburg studeerde cum laude af aan het conservatorium van Tilburg. Momenteel is ze bezig met haar vervolgstudie aan de International Opera Academy in Gent en zingt ze bij het Opera Ballet Vlaanderen. Haar Dordtse debuut maakte ze afgelopen zomer bij Muziektheater Hollands Diep, in de voorstelling *La Serva Padrona*, als afsluiting van de OPERA BUFFA SUMMER SCHOOL tijdens ZOMEROPERA géén Festival.

De Nederlands-Armeense tenor Pablo Gregorian heeft zojuist zijn masterstudie afgerond aan CODARTS Rotterdam. Als solist trad Pablo Gregorian onder meer op met Apollo Ensemble en leden van het Koninklijk Concertgebouworkest. Hij trad op als liedzanger op het Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog. Hij is als ensemblezanger verbonden aan de Nederlandse Bachvereniging.

De Dordtse Bas Bariton Jaap Sletterink studeerde aan de conservatoria van Rotterdam en Utrecht. Hij heeft meegewerkt aan vele producties in het koor van De Nederlandse Opera en het Groot Omroepkoor. Daarnaast is hij veelgevraagd solist bij oratoria en is hij in verschillende solorollen op het toneel te vinden, zo zong hij de rol van Koning in de strandopera *Aida aan zee*, geregisseerd door David Prins.

Stelperformer Sandy Wagner

opent op verbluffende wijze de stadsopera MARIA keizerin van Dordt. In 1997 richtte zij het gezelschap SamShine op. Gedreven vanuit haar wens kleur, plezier en verwondering in het straatbeeld te brengen, combineerde ze haar verschillende talenten en ontwikkelde sprookjesachtige steltenacts. De eerste act ging in de zomer van 1997 in première. Deze act won nog diezelfde zomer de hoofdprijs van de straattheatercompetitie in Blankenberge – België. De levensgrote, tot de verbeelding sprekende creaties werden met open armen ontvangen in het festivalcircuit. In de afgelopen 25 jaar heeft ze met haar team over de hele wereld een vleugje magie weten te brengen.

In het projectkoor

hebben zich ruim 45 koorleden uit de Drechtsteden verzameld. In de afgelopen maanden hebben ze keihard gewerkt om samen een koor te vormen. Iedere maandagavond en zaterdagochtend repeteerden ze samen met koordirigent Caecilia Boschman in het Cultureel Centrum Sterrenburg. Voor een groot aantal koorleden is het hun eerste ervaring op dit gebied!

Eén ding hebben ze allemaal gemeen: liefde voor muziek. De ruim 45 muzikanten van *Timbres Divers* komen wekelijks bij elkaar om samen muziek te maken, stukken in te studeren en toe te werken naar een mooi optreden. Al twintig jaar staat het orkest onder professionele leiding van dirigent Ruud van Eeten. Door de jaren heen heeft het orkest samengewerkt met vele bekende solisten. Het spelen van film- en musicalmuziek is de basis, maar het orkest maakt ook regelmatig uitstapjes naar andere ‘timbres’ zoals pop, big band, klassiek en jazz. *Timbres Divers* is altijd op zoek naar nieuwe mogelijkheden en plekken om onze muziek te laten horen en mensen te raken, te inspireren en te laten genieten! De naam Groot Film- en Musicalorkest *Timbres Divers* zegt veel over het repertoire van het orkest. Het accent ligt op film- en musicalmuziek, maar ook andere “timbres” als pop, jazz, bigband en klassiek maken deel uit van de muziekmix.

Arnold Schalks en Pieter Kooiman

restaureren stokoude theaterpaardjes In mei voegde ook de spelersgroep zich bij de snelgroeïende community. Ze maakten kennis met tekstregie, fysiek spel en muziektheater. Met veel overgave gaan ze nu op in het totaal.

Tessa van Nieuwpoort repeteert met vlag

De muzikale omlijsting van de stadsopera MARIA keizerin van Dordt wordt verzorgd door het Groot Film- en Musicalorkest Timbres Divers, onder leiding van Ruud van Eeten. In de afgelopen weken hebben de ruim 45 orkestleden hard gerepeteerd om van de stadsopera ook een symfonisch succes te maken.

Een belangrijke rol in de stadsopera MARIA keizerin van Dordt is weggelegd voor leerlingen van *Koorschool Dordrecht*. De verschillende koorklassen bieden ruimte voor alle kinderen die graag willen zingen. Koorschool Dordrecht laat kinderen kennismaken met échte zang. Natuurlijk stemgebruik en Kodály-geïnspireerd muziekonderwijs is daarbij het uitgangspunt. Bijzonder aan de Koorschool is dat de kinderen niet alleen leren zingen, maar vanuit het zingen ook zelfstandig leren musiceren. Er is veel aandacht voor gehoortraining, solfège, stemvorming en theorie. Koorschool Dordrecht heeft verschillende klassen voor kinderen die graag zingen. Een Piccoli-koorklas voor de allerkleinsten, een jongenskoor, een Prelude koorklas, én het Dordrecht Girls Choir.

In Maria's hallucinatie-scène komen we de jonge dansers van de ToBe Selectieklas tegen. Voor hen is het een unieke kans om op te treden in een opera. Leren dansen, dj'en, in een band spelen, samen een theatervoorstelling maken of je de fantasie de vrije loop laten bij tekenen. Het kan allemaal bij ToBe en het kan soms zelfs allemaal tegelijkertijd. Gedreven leerlingen ontwikkelen hun talent in talent-groepen. Tijdens deze voorstelling maak je kennis met één van onze talentgroepen, namelijk met de moderne dans selectie "ToBe Talented". Ze trainen onder leiding van coach Grace van Gilst aan uiteenlopende choreografieën en doen mee aan shows, festivals en wedstrijden.

Kijk voormeer informatie op www.tobe.nl

Motorclub Contact Dordrecht is een motor toerclub waar vriendschap centraal staat. Er worden tochten georganiseerd, er zijn clubavonden en andere activiteiten zoals het winterprogramma met maaltijden georganiseerd door leden, klaverjasavonden of kerstbingo. Onder onze leden bevinden zich vogels van diverse pluimage, met als gemeenschappelijke hobby “het motorgebeuren”. Het grootste deel van de leden heeft een “toerfiets” maar ook sportieve motoren en shoppers bevinden zich in de gelederen. Een aantal mensen is zeer verwoed “toerrijder” en rijdt bijna elke week een rit, iedere maand is er een clubrit of een rit bij een LOOT aangesloten toerclub, om punten te verzamelen voor de landelijke LOOT toercompetitie. De vereniging heeft haar clubhuis aan de Grotekerksplein 1c en bestaat volgend jaar 50 jaar waarvoor alvast een passend logo is ontworpen.

Libretto

MARIA

keizerin van Dordt

stadsopera voor Dordrecht

ter gelegenheid van de viering 800 jaar Stad

Dramatis personae

Postbode van outer space

Maria van Brabant

Hendrik van Barbant haar vader

Otto aanvoerder van de Noorderlingen

Federico aanvoerder van de zuiderlingen

De inwoners van Dordrecht

Nr. 1 Post van Maria

(Een hemelse postbode daalt neer met een negental brieven van Maria van Leuven voor de Dordtse gemeenschap. De Dordtenaren stromen toe en nemen de post in ontvangst. Gedurende de voorstelling zal steeds een volgende envelop worden geopend en de brief worden voorgelezen, waarna de gemeenschap reageert met instrumentale muziek, zang, dans en spel.)

SCÈNE 1

1e Brief:

Dag lieve Schapekoppen!

Ik schrijf jullie vanuit een wereld die jullie nog niet kennen. Een wereld, anders dan die van jullie. Een wereld waarin ik al bijna acht eeuwen besta...

Ooit was ik, Maria van Brabant, beschermvrouwe van jullie prachtige stad. Ik herinner me hoe trots jullie waren toen er een echte keizerin – want dat was ik! – bij jullie kwam wonen. Als dank gaven jullie mij Dordrecht, jullie ook toen al zo geliefde stad. En nu – 800 jaar later – schrijf ik jullie.

Waarom? Om jullie te bedanken voor wat jullie met elkaar voor mij hebben betekend. Want andersom is het wel bekend: In jullie geschiedenisboekjes lees ik dat jullie voor mij de stadsrechten hebben opgeschreven en dat jullie daarmee de eerste stad van Holland werden, en dat jullie daardoor een gouden toekomst tegemoet gingen. Ja ja ja...

Maar wat betekenden jullie voor mij? Jullie waarde voor mijn leven is niet in goud uit te drukken. Jullie zorgden er met elkaar ervoor dat ik me kon bevrijden. Bevrijden van de machtige mannen om mij heen en – eindelijk – een leven kon leiden op mijn manier. Een leven wat zín had. Een leven wat er toe dééd. Jullie en jullie prachtstad vormden het keerpunt in mijn leven, en daarover wil ik jullie schrijven.

Want daar verlangen we toch allemáál naar? Naar die ene kans, dat keerpunt ten goede, dat ene moment waarop we in staat zijn om een leven te leiden dat we willen leiden, volgens ons eigen inzicht, een leven waarin we aan onze eigen dromen kunnen bouwen in plaats van aan de dromen van onze ouders of onze bazen. Zo is het toch? En weet je, dat leven hebben jullie mij gegeven en daarvoor heb ik jullie nooit bedankt en dáárom is het tijd voor deze brieven én voor...feest!

Nr. 2 Feest

SCÈNE 2

2e Brief:

Lieve Schapekoppen,

Wisten jullie dat ik, Maria van Brabant, 800 jaar geleden – behalve als keizerin – bekend stond als een van de beruchtste feestbeesten van Europa? Dat ik mezelf in de eerste helft van mijn leven gewoon niet in de hand had? Dat ik alle ellende die me overkwam, alle gemene streken die met me werden uitgehaald, verdrong door te vluchten in drugs en party's? Dat mijn gokschulden zó hoog waren dat alleen de koning van Engeland ze – in ruil voor macht! – kon betalen?

Wisten jullie dat ik – nog geen 8 jaar oud – door mijn eigen vader nog wel, als kindbruidje aan de man werd gebracht? Maar het was nog erger! In die tijd was er oorlog tussen Noord- en Zuid-Europa en weet je wat pappa deed? Hij verloofde me eerst met de aanvoerder van Noord, en kreeg die klappen, dan verbrak pappa keihard m'n verloving om me aan de hoofdman van Zuid aan te bieden. Zo probeerde hij steeds meer macht te vergaren want met

zijn Brabant zat pappa precies tussen die Noorder- en Zuiderlingen in. Ik was nooit meer dan een pion op pappa's schaakbord...

En trouwens, die mannen waren zo bezig met oorlogvoeren, dat ze sowieso geen oog voor me hadden. In die tijd – acht eeuwen geleden – leek oorlog nog niet op een war-game, nee het was man tegen man. Het was de tijd van ridders, paarden en lansen!

Nr. 3 Strijd

3e Brief:

Is oorlog om te lachen? Is oorlog elkaar een beetje achternazitten op tekenfilmmuziek?

Nee! Natuurlijk niet! Oorlog is het ergste wat er is. Het zijn altijd de mannen met macht die ze beginnen en ze stoppen pas als ze geen soldaten meer hebben om dóór te vechten... Oorlog is geen grap, het is moord. En wat moeten die hordes vluchtelingen? Wat voor leven gaan al die kinderen tegemoet, die hun ouders zijn verloren?

Nr. 4 Waar zijn mijn mama en papa?

Oorlogsweesjes

Waar zijn mijn mama en papa gebleven?

Hoe moeten wij nu zonder ze leven?

Laat de oorlog stoppen,

Hoor de doodsklok luiden.

Stop de vuile strijd

Van 't Noorden en het Zuiden.

Bim-bam, bim-bom, bim-bam-bom.

SCÈNE 3

4e Brief:

Lieve Schapekoppen,

Daar zat ik dus midden in. Pappa schoof met me heen en weer tussen Noord en Zuid. Alleen maar uit op eigen gewin. Wat kon ik doen?... Ik kón niks doen.... Niks... Helemaal niks... Ja ik heb me verzet, gschreeuwd, gehuild. Maar ik had niks in te brengen. En uiteindelijk... Ik trok me helemaal terug in mezelf. Ik was inmiddels een jaar of vijftien en ik droomde over een ridder die me zou komen redden...

En - dat moet ik jullie écht vertellen, want niemand weet dat!, láter, toen ik eindelijk vrij was, een vrije vrouw en jullie er samen voor

zorgden dat ik kon leven en zinvol werk kon doen, toen had ik een vriend, zeg maar de 50 Cent of Snoop Dog van mijn tijd, en die heeft mijn levensverhaal gebruikt in zijn beroemdste tekst en vele eeuwen later heeft in Duitsland een zekere Wagner mijn droom van toen over de ridder die me zou komen redden op muziek gezet! Luister maar, het heet Maria's droom...

Nr. 5 Maria's droom

Maria

Eenzaam, in donk're dagen
heb ik, in stil gebed,
mijn allerdiepste wensen
in woorden omgezet.

Daar baarde mijn verlangen
een klank, zo diep, zo waar,
de hele ruimte vullend,
stralend als een daverend gebaar.

Zo vloog hij uit mijn lichaam
en liet mij achter, loom.
Ik ben toen wat gaan slapen,
ontwaakte in mijn droom.

In oogverblindend harnas
zag ik een ridder staan.
Hij keek mij onverschrokken
en zonder schaamte aan.

Hij droeg een kroon van zilver.
Gezeten op zijn paard,
zo verscheen hij uit de nevel
en hief zijn schitt' rend zwaard.

Met krachtige gebaren
bood hij bescherming aan.
Die ridder is mijn keuze,
met hem wil ik verder gaan!

Hij lijkt door God gezonden.
Ik leg mijn vaders land,
tot aan de verste grenzen
vertrouwend in zijn hand.

Als hij me wil beschermen
zal ik gelukkig zijn.
Ik zal hem teer beminnen
bij zon en maneschijn...

(Maria's droom lijkt waarheid te worden)

Nr. 6 Ontmoeting

Federico

(fluistert) Maria...

(luid) Maria!

Maria

Shhh! Stil!

Federico

Maria... Kom...

Maria

Nee... Als mijn vader...

Federico

Maria... Hij is er niet... Kom!

Maria

Hij kan ieder moment...

Federico

...al is het één minuut...

Maria

... Niet genoeg, niet ge...

Federico

Een uurtje dan?

Maria

Niet genoeg...

Federico

Voor altijd?

Maria

Shhh!

Federico

Wij samen.... Maria... Maria...

Maria

Shhh!

Federico

Shhh!

Maria

Te gevaarlijk...

Federico

Ik ben geen droom...

Maria

Jawel, want pappa koos Otto, de
Noordelijke...

Federico

Otto? Zal ik verslaan!

Maria

Verslaan? Hij is...

Federico

Sterk, ja, maar traág.

Maria

Mijn wil is niks...

Federico

Maria...

Maria

Pappa doet wat hij wil, hij kiest voor Otto...

Federico

Maria, kies voor mij!

Maria

Dat kàn ik niet... Dat màg ik niet...

Federico

Maria ik ben hier, geen droom, kijk....

Maria

Ik zie je...

Maria

Ik zie jou,
ik zal niemand anders zien
voor eeuwig, jou alleen.
En dit beeld blijft me nu
voor eeuwig bij.
Ik zie jou en mij samen.

Federico

Wat ik hoor, wat ik zie,
is Maria.
Er bestaat verder niemand,
Maria!

Maria

Federico!

Federico

Jij alleen!

Ik zag niemand anders zó.

Blijf nu ieder ogenblik.

Maria

Niemand meer, behalve...

Maria, Federico

Jij en ik.

Maria

Vanacht, vanacht,

mijn droom begint vannacht.

Ik zag je en de wereld verdween.

Vanacht, vanacht,

Jij overwon vanacht.

Zon of maan, draait om jou,

jou alleen.

Federico

Vandaag had ik een vaag vermoeden:

De wereld keert ten goede.

Een wonder wordt verwacht.

En daar ben jij.

De wereld wordt een ster

die verschiet vannacht.

Maria, Federico

Vannacht, vannacht,
de maan kijkt neer en lacht.
De hemel is een glinst'rend kristal.

Vannacht, vannacht
verlicht een sterrenpracht
als een fonkelend feest het heelal.

Vandaag nog leefde ik op aarde.

Een wereld zonder waarde.

Maar kijk, wat jij me bracht.

Ik zie / jij ziet:

De wereld wordt een ster
die verschiet vannacht.

Hendrik

(zoekt zijn dochter)

Maria!!!

Sta je weer te dromen?!

Maria

(wegvluchtend)

Wacht op me!

Federico

Vannacht, vannacht,

de maan kijkt op me neer en lacht.
De wereld is een glinst'rend kristal

Maria

(terugkerend)

Ga! Hij komt er aan! Ga snel!

Federico

Ik wacht hem op!

Maria

Alsjeblieft, ga!

Hendrik

Mariaaaaaaaaa!!!!

SCÈNE 4

5e Brief:

En zo spatte mijn droom uiteen. Pappa begreep dat hij dóór moest pakken en voor ik het wist was ik figurant op mijn eigen huwelijk.

Nr. 7 Signaal 1

5e Brief vervolg:

Hoor, ik ga trouwen. Trouwen met Otto, de keizer van het heilige Europa. Ik voel me leeg. Lamgeslagen. Als een pop laat ik me sturen...

Nr. 8 Signaal 2

5e Brief vervolg:

Het moest en zou gebeuren... Had ik me moeten verzetten?... Ja?... Makkelijk gezegd, zéker met de kennis van nu. Maar hoe dan?... Ik was zo jong. Pappa wilde het, Otto was net keizer, dus iedereen zei ‘goeie partij’... Veel hoger was er niet... En de Paus? Ook die was vóór!... En ik? Ik was gebroken. Had geen weerstand meer. Sterker nog, ik gaf me... gaf me over aan de Paus, aan Pappa de Hertog, aan Otto de heilige keizer.

En wie weet – ik was zo jong – probeerde ik er zelf wel in te geloven. “Een sprookje” zeiden ze. “Maria je trouwt met de machtigste man van het Noorden, de keizer van het heilige Europa... Wees blij! Je wordt zijn keizerin!...

Nr. 09 Kroning

5e Brief vervolg:

Ik dacht: ik doe het voor de vrede. Mijn Otto heeft gewonnen, hij is keizer, mijn vader heeft zijn zin, het Zuiden is verslagen en... ik ben keizerin!

Nr. 10 Heil en zegen

De strijd is gestreden, Europa gered.
Maria en Otto, die zijn nu aan zet.

KOOR satb + KINDERKOOR

Heil en zegen wensen we het keizerlijk paar.

Ja! Vier dan nu het leven! Ja! Geniet van
elkaar! Maria en Otto bestijgen de troon,
want schoonheid en wijsheid verdienen de
kroon!

SCÈNE 5

6e Brief:

De oorlog voorbij? Iedereen blij? Vergeet het maar! Mijn Otto gaat toch weer oorlog voeren in het Zuiden, zo'n beetje in de achtertuin van de Paus. Die moet daar niks van hebben en pakt Otto zijn keizerskroon af. Weg macht, weg status, weg vrede. Alles voor niets. We zijn ons leven niet zeker. De Zuiderlingen vieren dat hun hoofdman keizer wordt en wij vluchten.

We maken een tussenstop en kopen daar goodwill. Ik geef feesten zo groot als niemand ze nog heeft gezien. Ik dans, ik gok, ik drink... Maar uiteindelijk kunnen we de rekeningen niet meer betalen en worden we eruit gegooid. We worden opgejaagd, achternagezeten door woedende schuldeisers en we verschansen ons in het familiekasteeltje van Otto ergens hoog op een rots in Duitsland.

En toen? toen niks. Otto gaat dood. Zomaar... Buikloop... En ik? Ik werd uitgekotst door zijn familie. Het kasteel uitgegooid... Wat moest ik? Ik had niemand meer, niks. Alleen in naam nog keizerin... Ik dwaalde door de bossen, en wist niks beters dan terug te keren naar huis.

Kun je het je voorstellen? Naar Pappa, dezelfde pappa die me tegen mijn zin had uitgehuwelijkt...

Op mijn tocht naar huis hield mezelf wakker met het zingen van een droevig lied. In mijn eigen taal van 800 jaar geleden. Over een mooie en slimme meid, die wacht... Ze wacht op iets... op iemand... Maar er gebeurt niks en haar leven gaat voorbij... wie weet kan iemand van jullie het weer tot leven brengen, terwijl ik op zoek ben naar huis, naar pappa...

Nr. 11 Wolframs lied

Maria

Ich han nach lieben friunde vil abend
al min schouwen

Uz venstren über heide uf straze

Unde gein den liechten ouwen.

Gar verloren, er komet mir ze selten.

Des müezen miniu ougen friundes minn mit
weinen tiure gelten

So gen ich von dem venster aber an die
zinnen.

Da warte ich osten westen, ob ich möhte des
werden innen.

Der min herze lange hat bezwungen.
Man mac mich vür die alten senden zelen, siht
für die jungen.

Ich var uf einem wilden wagen eine wile.
Da warte ich verre, mere danne über drizec
mile.

Durch daz, ob ich hörte solhiu maere.
Daz ich nach minem jungen claren friunde
kumbers entbaere.

SCÈNE 6

7e Brief:

Thuis leek niemand blij te zijn dat ik er weer was. Alsof het mijn schuld was dat Otto dood was! Het enige wat pappa deed was wat hij al eerder deed. Een huwelijk organiseren. Dit keer met een oude man, een graaf in Dordrecht, vijf kinderen en zijn vrouw was dood en omdat mijn man dood was... Ik had geen idee... Dordrecht kende ik toen nog niet en daarom zijn ze toen gaan opschrijven wat dat was. Dat dordrecht...

Voor mij was het een herhaling van zetten. Voor de tweede keer gebeurde wat ik haatte. Een huwelijk. En wéér gedwongen... Had ik me moeten verzetten?... Ja?... Makkelijk gezegd, zéker met de kennis van nu. Maar hoe dan?... Pappa wilde het, Willem was graaf... En ik? Ik was gebroken. Had geen weerstand meer. Ik zie me nog staan... “Een sprookje” zeiden ze.

Nr. 12 Maria trouwt graaf Willem I

KOOR, KINDERKOOR

Maria trouwt graaf Willem I.

De keizerin maakt van Dordrecht een stad.

Dit vieren wij met iedereen,
Want nu betekenen wij eind'lijk wat.

Graaf Willem I daar is je vorstin,

Welkom Maria, dag keizerin.

Jij geeft ons toekomst, gaat ons beschermen.

Het is gedaan met huilen, met kermen.

Dordt is door jou beschermd, levenslang.

Wij barsten uit in bruiloftsgezang:

Maria trouwt graaf Willem I.

De keizerin maakt van Dordrecht een stad.

Dit vieren wij met iedereen,
Want nu betekenen wij eind'lijk wat.
Lang leve het paar!

Sopranen, Alten, KINDERKOOR

Wij schenken u heel Dordrecht
Tot bloesem aan uw boom
Bescherm ons liefdevol,
bouw mee aan onze toekomstdroom.

KOOR, KINDERKOOR

Maria trouwt graaf Willem I.
De keizerin maakt van Dordrecht een stad.
Dit vieren wij met iedereen,
Want nu betekenen wij eind'lijk wat.

Graaf Willem I daar is je vorstin,
Welkom Maria, dag keizerin.
Jij geeft ons toekomst, gaat ons beschermen.
Het is gedaan met huilen, met kermen.
Dordt is door jou beschermd, levenslang.
Wij barsten uit in bruiloftsgezang:

Maria trouwt graaf Willem I.
De keizerin maakt van Dordrecht een stad.
Dit vieren wij met iedereen,
Want nu betekenen wij eind'lijk wat.
Lang leve het paar!

7e Brief vervolg:

Dat was het. Dacht ik. Pappa had zijn kersverse weduwedochter – de keizerin – laten trouwen met een stokoude moerasgraaf ergens op een eilandje aan de uiterste rand van het Europese vasteland... Zo kwam ik bij jullie terecht... Maar ik kende jullie nog niet. Hoe kon ik toen weten dat jullie samen het verschil gingen maken? Jullie vonden het prachtig, een echte keizerin in de stad en jullie gaven mij jullie prachtige stad. Als kadootje! Op mijn huwelijk! Hier op deze plek, heb ik – precies 800 jaar geleden uit jullie handen de stad mogen ontvangen. En jullie deden dat door de stadsrechten die jullie net hadden opgeschreven aan mijn voeten te leggen...

Nr. 13 Stadsrechten

SCÈNE 7

8e Brief:

Lieve Schapekoppen,

Dat gebaar toen, precies op deze plek, 800 jaar geleden, dat was zó... zó... spontaan. zo lief... Toen, hier, sloot ik jullie in mijn hart. Voor altijd... dacht ik...
Want wéér sloeg het noodlot toe...

Nr. 14 Ich han nach lieben friunde

...Heel even was ik soort van gelukkig. Hier bij jullie in Dordt. Maar wéér werd ik door de machtige mannen van mijn tijd van mijn geluk beroofd. Er kwam een brief van de Paus. Willem, had die oude man iets verkeerd gezegd? Iets fouts gedaan? Willem moest direct mee op kruistocht. In Jeruzalem met het zwaard het geloof aan de man brengen.

Willem is gegaan, kreeg een wondje aan zijn been, het werd een lelijke ontsteking, en hij stierf.

Dat was het. En ik? Dubbel weduwe nu. Terug naar mijn vader? Ook die was inmiddels dood. Had pappa me iets nagelaten van zijn onmetelijke rijkdommen? Nee hoor, want op het laatste moment was er toch nog een zoontje geboren... Mijn broertje kreeg alles. Ik niets... (einde melodrama)

Nou ja, er zouden ergens in Brabant nog wat landerijen zijn en een landgoed waar ik me terug kon trekken. Alsof ik al dood was... Ik ging mijn landgoed bekijken... Na een lange tocht kwam ik aan en zag dat het afgebrand was.

Alleen wat geblakerde resten... En de landerijen? Die waren er niet. Het bleek een moeras. Ik raakte verstrikt in de varens van het zuigende veen. Ik was uitgeput. Ik herinner me dat ik zeker wist dat zou sterven. Ik gaf het op, verlangde naar de dood. Ik weet nog hoe ik probeerde afscheid te nemen. Afscheid van alles en iedereen... Afscheid van het leven...

Nr. 15 Ik dwaal maar rond

Maria

Ik dwaal maar rond, alleen,
Niet wetend hoe te leven,
En tot troost te bedenken
Dat ik snel sterven ga.
Want de dood jaagt me op,
Zit me steeds achterna.

Aan wie kan ik mijn ziel,
Aan wie mijn liefde geven?
Het lukt me niet om zelf
Mijn eigen weg te banen.

Keizerin? Alleen in naam! Een machteloze
dame: Ik was pion, nooit speler
En alleen in naam keizerin.

Waarom kreeg ik geen kans
Hier in dit tranendal?
Mijn Otto, plots'ling dood.
En ook Willem kwam ten val.
Weduwe, wees, kinderloos,
Zeg me waarom ik nog leven zal...

Mijn leven is voorbij
Ik heb gefaald,
Ben in de steek gelaten,
Weet niet beter
Dan mezelf te haten.
Laat me gaan

Laat me sterven
Laat me los
Het is klaar.
Ach, te sterven...
Helaas...

Aan wie kan ik mijn ziel,
Aan wie mijn liefde geven?
Het lukt me niet om zelf
Mijn eigen weg te gaan.
Waarom nog leven?
Ach, waartoe?
Ik kan het niet.

Laat me...
Laat me sterven.

Nr. 16 Ach Maria, mijn kind

KOOR, KINDERKOOR

Ach Maria, mijn kind, jij eenzame
naamgenoot,

Verdrinkend in het verzinkende veen.

We reiken je de hand, met zang
verdrijven wij je dood.

Je hebt met ons méér dan je naam gemeen.

Je voelt je leeg, verlaten, je
vindt geen beloning.

Je hebt geen hoop, zo onbekend
met wat gebeuren gaat.

Maar zie ons aan, heb lief en geef
aan ons een woning.

We smeken dat je ons nooit meer verlaat.

Uit Dordrecht kwam toch steun,
sticht daarmee een oase.

Geef ons een kans op een veilig bestaan.

Richt hier voor ons een huis op,
jouw kracht zal je verbazen.

Wij bouwen mee, wees met ons begaan.

SCÈNE 8

9e Brief:

Was het een hallucinatie? Ik zag ze weer, de oorlogswezen. De kinderen die hun ouders verloren waren... En zij vroegen me om hulp. Zij herinnerden me aan dat korte moment van geluk: Dordrecht. Door hen voelde ik nieuwe kracht door mijn lichaam stromen. En wegzakkend in het moeras schreeuwde ik het uit: “Ik ben d’r in! Maar als een hogere macht me kan bevrijden, dan weet ik wat me te doen staat: Ik zal een huis bouwen voor kinderen. Ik noem het ‘Het Huis Van De Keizerin’! En ik zal jullie opvoeden, groot brengen, en met het geld van de mensen uit Dordrecht zal ik jullie opleiden tot vrije mensen, die zélf mogen bepalen hoe zij hun leven willen leven!...

Nr. 17 Wij zijn Dordrecht

De stem van Dordt

Een waan, visioen of droom?

Maria

Ik trouwde, kreeg een stad...

De stem van Dordt
Je droomde ons met jou.

Maria
Ik wist niet hoe of wat...

De stem van Dordt
Nu mag iedereen het weten.

Maria
Ik was die hele stad vergeten.

Maria, De stem van Dordt
Het voelt als een sensatie,
Mijn / jouw stad, mijn / jouw inspiratie.

Maria
Voor me zie ik een groot gebouw.

De stem van Dordt
Wij geven jou ruim baan

Maria
Om aan de slag te gaan

De stem van Dordt
Je zal op eigen benen staan.

Maria

Op eigen benen staan

Maria, De stem van Dordt

Door wat de stad kan geven

Voel ik mij / jij je weer leven

Het voelt alsof hij mijn / je lot bepaalt.

Maria

Dat is Dordrecht

De stem van Dordt

Hoe kan het dat je ons vergat?

Maria

Dat is Dordrecht

De stem van Dordt

Ja, je was het zat!

Maria, De stem van Dordt

Het was te zwaar.

Hoe ik / jij ook bad,

Ik / je kon het leven even niet meer aan.

De Dordtenaren

Wij zijn Dordrecht

Maria

Mijn redding is de stad!

De Dordtenaren

Wij zijn Dordrecht

Maria

Die parel laat me stralen!

Maria, De stem van Dordt

En vanaf nu zullen onze levens samengaan.

De stem van Dordt

Hier bouw jij je huis.

Maria

Een plek voor iedereen.

De stem van Dordt

Nee, dit is geen waan.

Maria

Ahhhhh...

De stem van Dordt

Wij gaan aan het werk,
Bouwen een huis, een kerk.

Maria

Bouwen een huis, een kerk.

De stem van Dordt

We starten een beweging

Maria

Een beweging.

De stem van Dordt

Kom, pak aan.

Maria

Pak aan.

De stem van Dordt

Jij zal hier op eigen benen staan.

Meisjes, vrouwen, sluit je aan:

Wees welkom!

De Dordtenaren

Wij zijn Dordrecht.

De stem van Dordt

Wij zijn jouw redding, zijn je troon.

De Dordtenaren
Wij zijn Dordrecht.

De stem van Dordt
Parel, schitt' rend in de stroom.

Maria, De stem van Dordt
Hier bouw jij je huis,
Bepaal je zelf wel wat je doet.
Pak aan!

De Dordtenaren
Wij zijn Dordrecht.

Maria
Ja, samen staan we sterk.

De Dordtenaren
Wij zijn Dordrecht.

Maria
Een nieuwe beweging, samen.

De stem van Dordt
Het gaat beginnen.

Maria, De stem van Dordt

We gaan er tegenaan,
Kom op, pak aan!

ALLEN

Wij zijn Dordrecht!

9e Brief vervolg:

En het wonder geschiedde! Samen bouwden we dat huis! En de hele wereld kende het als 'Locus Imperatricis', het 'Huis van de keizerin'. En het was daar dat mijn leven voor het eerst MIJN leven werd! Tientallen jaren heb ik daar nog kinderen grootgebracht. En, ik beken, feest gevierd!

Met het geld van jullie voorouders heb ik 800 jaar geleden mijn leven inhoud weten te geven. En dát wilde ik jullie schrijven! Gá ervoor, maakt niet uit hoeveel tegenslag er op je weg komt. Gá ervoor. Grijp je kans om voor jezelf en daarmee voor de mensen om je heen het verschil te maken! Samen bouwend aan de komende 800 jaar!

Nr. 18 Uittro

Muziektheater Hollands Diep maakt theater dat ontroert, verwart en vermaakt. Dat doet het met toegankelijk muziektheater, ver verwijderd van pluche en kroonluchters. Direct aansprekende verhalen, die vaak hun oorsprong vinden in de rijke geschiedenis van het Eiland van Dordrecht vormen vaak de basis van de producties. Iedereen kan bij Hollands Diep terecht. Er zijn afwisselend professionele en community projecten. Ook zonder selectie of auditie ben je welkom – voor of achter de schermen. In de unieke organisatie is de benodigde expertise aanwezig, die staat voor de beste begeleiding. Tijdens repetities en voorstellingen ontmoeten internationaal optredende professionals, vakstudenten en liefhebbers elkaar. Vanuit maatschappelijke betrokkenheid presenteert Hollands Diep zich tot in de haarvaten van de wijken buiten de theaters en concertzalen. Zo draagt de organisatie bij aan de veelkleurigheid van het cultuurlandschap.

Muziektheater
Hollands Diep

Colofon

Muziektheater Hollands Diep
Noordendijk 148
3311 RR Dordrecht

Bestuur

René Nekkers *voorzitter*
Frank Sieuwerts *vicevoorzitter*
Wilma Visser-de Wit *penningmeester*
Job van Niftrik *secretaris*
Saskia Heemskerk *algemeen lid*

Directie

David Prins *artistiek leider*
Conny van Wijngaard-
de Vugt *zakelijk leider*

Medewerkers:

Tessa van Verk *publiciteit*
en ondersteuning
Jan Post *boekhouder*
Gerolf Slot *loonadministrateur*

